

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fl. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
dr. Franciscy Lajos.
Társzerkesztő:
dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.
Hirdetések árai: Egy háromhasábos petsor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.
Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fl.

A választói jog reformja.

VI.

A választási eljárás.

Tapasztalásból tudhatja mindenki, a ki a képviselőválasztásokat, különösen a Bánffy-éra idejétől kezdve figyelemmel kísérte, hogy a választási eljárás szabályozása magát a választói jogot, illetőleg ennek gyakorlását a leglényegesebben befolyásolja.

Ha a választási eljárás helytelenül van szabályozva, illuzóriussá válnak a törvényben biztosított jogok. Természetes, hogy az eljáró közegek lelkiismeretessége is fontossággal bír a választói jog gyakorlásánál, s lehet a választási eljárás bármily jogvédő intézkedésekkel körülvéve, ha egyszer nem a törvénytisztelet vezeti az eljáró közegeket, a választók akarátának érvényesülése legalább magánál a választási eljárásnál nem biztosítható.

Mégis az alapos jogvédő intézkedések, melyek szerint a választási eljárásnak igazodnia kell, minden körülmények között a választói jog védőbástyáinak tekinthetők.

Az Andrássy-féle javaslat a választás vezetését illetőleg úgy intézkedik, hogy a központi választmány egy választási küldöttséget választ, mely a választást az

egész választókerületben vezeti, ezenkívül megállapítja a központi választmány, hogy a szavazást hány szavazatszedő küldöttség vezesse a választókerület szavazó köreiben. De intézkedhetik a központi választmány úgy is, hogy a választási küldöttségre bizza az összes szavazókörökben a szavazás vezetését (83. §.).

Vitkozni lehet a felett, vajjon helyes lenne-e húzni-halasztani napokon át a választást egy és ugyanazon választókerületben, nem lenne-e sokkal célszerűbb, ha a kerület összes szavazókörökben egy időben tartatnék meg a szavazás? A közrend és a közbékeség szempontja a mellett látszik szólni, hogy az egyes választókerületek szavazókörök egyszerűen és minél hamarabb essenek át a választási eljárás. Az már nem annyira fontos, hogy például valamely vármegye összes választókerületeiben egy és ugyanazon napon ejtessék meg a választás, mert az egyes választókerületek között nincs olyan szoros érdek-közösség, mint a minő egy-egy kerület szavazókörök között keletkezni szokott.

De ez elvégre is nem olyan fontos, hanem rendkívüli nagy jelentőséggel bírna a mi viszonyaink között az az intézkedés, hogy a választók választói joguk igazolásának megkönnyítésére, az illetékes eljáróság, városokban a tanács részéről olyan

igazolvánnyal láttassanak el, mely a választói névjegyzék megfelelő sorszámát a szavazás helyét, napját és óráját, a választó nevét, polgári állását, vagy foglalkozását, lakóhelyét és szavazatainak számát tünteti fel.

Az osztrák és a németbirodalmi választási törvények a szabályszerű igazolványt a szavazás alaki feltétele gyanánt írják elő. A kinek igazolványa nincs, az nem léphet az urnák elé. Nálunk eddig csak Budapesten adtak a választóknak igazolványokat, ott sem mindig és nem minden kerületben.

Az új javaslat az igazolványokra vonatkozólag csak annyit mond, hogy a központi választmány *elrendelheti* az ilyen igazolványoknak a kiállítását és a választóknak velük való ellátását.

Ez semmiképp sem elég, a törvénynek erre nézve *kötelező* rendelkezést kell tartalmaznia. Az igazolvány legyen nálunk is a szavazati jog gyakorlásának *szükséges alaki kelléke*. Tömérdek visszaélésnek és jogfosztásnak lehet ezzel elejét venni. Olyan választók közé, a kik igazolvánnyal vannak ellátva, nem furakodhatik be különféle oda nem tartozó elem. A választás rendjére felügyelő közegek dolgát rendkívül megkönnyíti az, ha csak a szavazókat kell irányf-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCAJA.

Kopár sziklák közt...

Kopár sziklák közt egyedül bolyongok,
Szédítő mélység ásit körülöm.
Távol a világ vásári zajától,
Béke tölti el zaklatott szívem!

Úgy érzem, hogy már nincsen semmi vágyam,
S mosolygok minden küzdelem fölött...
Én is ott lent kerestem boldogságom,
Pedig az itt van, a hegyek között!

Itt fent. Ahol nem üldöz földi lármá,
Ahol az álmok, vágyak alszanak.
Ahol a felhők lejárnak a rögöz,
S felcsokolják az olvadó havat.

Ahol a forrás, mint csecsemő nyugszik
A szikláknak páncélos méhiben...
Ahol az ember közel van az éghez,
S Istent érzi. Körötte... fönn és lenn!...

Ahol megcsuklik térde. És leborúl
A Teremtőnek hatalma előtt! —
Ahol nem gondol semmi földi élvre,
Feledve célt, — nem látva mást csak Őt!...

Óh! Ide jertek, kik feledni vágytok!...
Nyugalmat ad e fenséges magány.
S ha béke út majd tanyát szívetekbe,
Megléltétek a boldogságot már!...

Télen...

I.

Havas mezőn varjú sereg károg,
Arra vezet az út Tihozzátok!
Azt az utat kerülgetem egyre,
Arra járok hozzád szombat este...

Hej, hogy ha már szombat este volna,
Hej, hogy ha már ütne az az óra!
Vigan lépnek megszokott utamra,
Hóvihar sem érne a nyomomba!...

II.

Az erdőnek minden fája
Hőfödött.
Hideg szél jár a sok fehér
Galy között...

Kihalt a táj. Messze tőlem
A tanya,
Ide látszik mégis babám
Ablaka.

Hej, ha én úgy hirtelen ott
Teremnék,
Kis szájról édes csókot
Lophatnék!...

Mért nincs szárnyam? Vagy minék van
Távolság? —
Betoppannék egyszeribe
Tehozzád!...

De minék is vágyódom most
Utánad?
Folytatnom kell félben maradt
Sétámat.

Bejáratlan még ez a fél
Rengeteg,
Álmok, vágyak, — addig Isten
Veletek!...

Simonovánszky Annus.

Mikor egy ujságíróval beszélek.

— Irta: Jászai Mari. —

Úgy vannak velünk az ujságírók, mint a gyermek a babajátékával; — míg a szemét ki nem piszkálta az ujjacskáival, hogy megnézzé mi van mögötte — és a gyomrából ki nem hukodta a kenderkócot, addig szereti; azután földhöz vágja és keres új babát; kivált idegen átutazó-

taniok, vezetniök és a kijelölt helyen elhelyezniök.

A szavazó maga egy ilyen igazolvány birtokában teljes biztossággal léphet az urna elé, nem kell attól tartania, hogy ott vallatni fogják korát, nevét, állását illetőleg s végre is a nem egyező adatok alapján elutasítják. Hány száz és ezer ilyen elutasítás történt már azóta is, a mióta a választások felett a Kúria bíraskodik! Az új javaslat, ha törvénynyé válik, az elutasításokra még több felhasználható ürügyet fog szolgáltatni, mint a mennyit a régi választási törvény keretén belül felkutatni és kihasználni lehetett. A szabályszerű igazolvány minden ilyen visszaélést lehetetlenné tesz.

Ezenkívül a szavazatszedő küldöttség munkájának az egész választási eljárás lefolyásának olyan mérvű gyorsítását idézi elő az igazolványok szerinti szavazás, melyet az általános választói jog keretei között, a választók nagy tömegeivel szemben határozott előnynek kell tartani.

De mindezeket a célokat csak abban az esetben mozdíthatja elő az igazolványok használata, ha a törvény egyfelől körülményesen meghatározza azokat az alakosságokat, melyek szerint az igazolványt szabályszerűen kiállítani és a szavazóknak kellő időben, helyen és módon kiszolgáltatni kell, másfelől szentesíti azt az intézkedést, melynél fogva a szabályszerű igazolvánnyal bíró választót szavazatában bármiképp gátolni, vagy szavazatát elutasítani nem szabad, s az ez ellen vétőket súlyos szabadságvesztéssel sújtja.

Módosítást igényel a javaslatnak az az intézkedése is, melynek értelmében a választási elnök az ajánlott jelöltet *viszszautasíthatja*, ha az a választás időpontjában országgyűlési képviselővé nem választható. (90. §.).

Minden választási törvényben megvan határozva, hogy ki választható országgyűlési képviselővé és ki nem. Meg lesz

ez határozva az új választási törvényben is. Erről szólnak a javaslatnak 11—13 § ai. Most már az a kérdés, bir-e valaki a választhatóság kellékeivel, ugyanannak a fórumnak az illetékességéhez tartozik, mely a választások dolgában az ítélkezést gyakorolja. Tehát nálunk nem tartozhatik ez máshova, mint a kir. Kúria fóruma elé.

Hogyan jutunk egyszerre ahhoz, hogy az ítélkezési jogkörnek ez a része az illetékes bíróság hatásköréből kivéssék és a választási elnök jogaihoz soroztassák? Képtelenség a választási elnököt bírói tisztséggel felruházni. A választhatóság kiderítése sok esetben a bírói fórumnak is munkát ad, nyomozást, vizsgálatot tesz szükségessé. Ilyen bírói funkciót talán még sem lehet a választási elnökre bízni.

Beszélő statisztikai adatok. Ma, midőn az ország legnagyobb politikai pártja nagy harcot vív az önálló magyar bankért, talán nem érdektelen dolog arról beszélni, hogy van nekünk az önálló bank és az önálló vámterület megteremtésén kívül még más olyan sürgősen szükséges teendőnk, melynek megvalósulásáért senki ellen nem kell harcot vívnunk, csak magunk ellen. Ezzel a kijelentéssel nem akarjuk lekicsinyelni azt a törekvést, mely céljaul vallja az önálló banknak felállítását már 1911-ben, csak arra akarunk rámutatni, hogy míg az önálló bankért folytatott küzdelem a viszonyok erején megtörhetik, addig az a terület, a melyen igazán hódíthatunk, minden nehézség nélkül állandóan nyitva áll előttünk, úgy hogy csak akarat kell hozzá, hogy rálépjünk. Ez pedig a hazai iparnak a pártolása. A statisztikai közlemények hivatalos kiadása szerint 1882-ben 875 millió korona volt a behozatal Magyarországra. Ez a szám 1907-ben 1652 millió koronára szökkent fel, tehát körülbelül megkétszereződött. Ebből a rengeteg behozatalból körülbelül 80% Ausztriára esik. Három év előtt megalakult a Tulipán-Védőegyesület, a melynek azonban a hazai ipar felkarolása érdekében semminő hatása nem volt. A behozatal, mely 1905-ben 1363 millió koronát tett ki, 1908-ig 300 millió koronával *emelkedett*. Az a lefegyverző érv, melyet ezek a számok szolgáltatnak, arra kényszeríti a kormányt, a törvényhozást és az ország fogyasztó közönségét, hogy a közgazdasági poli-

tikának közjogi vonatkozásait egyelőre háttérbe szorítva, egyesült erővel teremtsék meg a hazai ipar pártolásának feltételeit. Ez most a legelső és legszükségesebb lépés. Ha e mellett még az önálló bankot is meg tudjuk alkotni, annál jobb. De ha a viszonyok a bank létesítését lehetetlenné tennék, bőséges kárpótlást találhatunk érte abban a politikában, mely a hazai iparnak nagy mérvű felkarolásába fektetné erejének, törekvéseinek legjavát. Olyan kárpótás lenne ez, mely az ország széles rétegeire megnyugtatólag hatna és a hazának még az önálló banknál is nagyobb hasznot hozna.

Darányi egy új intézménye.

Darányi földmivelésügyi miniszter alkotásai között bizonyára nem az utolsó helyet foglalja el az az intézménye, melylyel a *földművesek tudakozódó irodáját* léptette életbe.

A miniszter ezen iroda felállításával azt kívánta elérni, hogy ha a fővárosba felvetődő és a hivatalok meg a hivatalos eljárások szövevényes útjain járatan földművesek valamely a földmivelésügyi miniszteriumban eldöntés alá kerülő ügyes-bajos dolguk elől érdeklődni akarnak, ne legyenek magukra hagyatva.

Minden miniszterium és más hivatal előtt látunk gyámoltalanul ácsorgó kérdezősködő falusi embereket, ahogy órákat eltöltenek, mindenkit megszólítanak, felvilágosítást kérnek, de miután csak azzal nem kerültek össze, a kire a legjobban szükségük volna, — dolgvégezetlen kénytelenek odább menni.

Ezt a hátrányos állapotot mintegy varázslással megszüntette Darányi az említett iroda létesítésével.

Ezután az ügyes-bajos ember egyszerűen elmegy a földmivelési palota (V. kerület, Országháztér) portáshoz, a kitől megtudakolja, hogy hol, melyik szám alatt van az iroda. A portástól felvezetik mindjárt az irodába. Az ott alkalmazott tisztviselőknél a legfőbb dolga, hogy az embereket végighallgassák, sőt egyet-mást kérdezzék is, a mire talán nem is gondolunk, holott éppen abból rögtön megtudják, hogy a mi dolgunk tulajdonképpen hova tartozik. A mikor aztán megtudja a tudakozódó irodabeli tisztviselő, hogy mi dologban járunk, hát ő maga nyomban utána jár a dolgunknak, vagy jól utbaigazít.

Ilyenformán pár perc alatt szemlől-szembe az előtt a hivatalnok előtt állunk, aki ügyünkben a kívánt felvilágosítást megtudja adni.

Gondoskodott a miniszter arról is, hogy a

kat, a kikhez nehéz, vagy pláne lehetetlen bejutni. A kikhez lehetetlen bejutni, azok az egész istennők!

Egy elsőrangú zsurnaliszta suttogó áhitattal beszélt nekem egy ilyenről, a miért „semmi kincsért” sem tudott bejutni hozzá, a miért az misztikus ködbe burkolódzik előttük és sem zsurnalisztát nem fogad, sem ujságot nem olvas!

Mint fölünyes nagy tulajdonságot, mint nagy erkölcsi bátorságot emlegetik csodálói ezen idegen nagyságnak, hogy ujságot nem olvas!

Ezzel szemben én azt merem állítani, hogy nagyobb bátorság kell ahhoz, hogy az ember mindent elolvasson.

Ujságot nem olvasni óriási kényelem, könyveket olvasni a legnagyobb gyönyörűség!

Ujságot olvasni a legfárasztóbb kötelesség. A mindennapi küzdelem megkezdése az. Az eleven levegő beszívása, mely élet és öl. Abból érzem meg a velem együtt élő embertársaim szíve lüktetését, az örömet és fájdalmát, valamint embertestvéreim is az enyémet, melyet egymással megosztunk.

Elzárkózni az eleven élet küzdelme elől nem lehet érdeme, dicsősége senkinek, a ki ennek a társadalomnak a javait elfogadja és élvezi.

És önök maguk mondják, hogy annyival érdekesebb, a mennyivel inkább elzárkózik önök elől. Ezt értem. Ez örök emberi. De bocsássák

meg nekünk, hogy mi nem tehetjük; a felhőtakaró nagyon sok pénzbe kerül. Az Olympus drága! Magyarországon ilyenre nem telik. Egy ilyen rajtunk keresztül száguldó üstökös csillagét is csak pár napra bírjuk kifizetni, otthon ők is olesóbban adják. De itt a körütnk kifizeti a titkár, impressáriót, komornákat, a kik elállják körülöttük az utat a közeledők előtt.

A mi vendégszereplési körülményeink ezt a luxust meg nem engedik. Mihozzánk az ujságíró urak egyszerűen bokopognak és benyitnak patriarchálisan; bemutatkoznak, beszélgetünk — kész az interjú. Lehull a saisi fátyol, vége a miszteriumnak, a baba gyomra kifordítva, abban is csak fűrészpör volt.

Fiatal koromban — mig mindent roppant komolyan vettem — nekem minden interjú veszőfutás volt. Ijedséget és szívdobogást okozott, mert azt éreztem, hogy: „most olyanok kell lennem, a milyennek lenni nem tudok: érdekesnek, briliánsnak, rendkívülinek!” Kevés tudással, nagy naivitással, éreztem én úgy homályosan, hogy ez embarkázás, hogy különb úgy sem tudok lenni itt a szobámban, mint a színpadon, hol a lelkem javát adom, a hol egyedül érzem magamat otthon — mig itt gyalogszerrel, lefegyverezve bátortalan és ügyetlen vagyok.

Ez az érzésem idővel határozott tudattá vált, sőt nagy tekintély nyomta rá az igazság pecsétjét. Wilde Oszkár mondta ki a művészekről, hadd huzzam rá ezt a törvényt a mi hivatásunkra is: „Azok a művészek, a kik (nappali társaságban) föllépésükkel másokat elbájosolnak, rossz művészek. Jó művészek mindenüket a művészetüknek adják és ezért magukban értékelenek.”

Tovább pedig: „Egy valóban nagy művész a legköltőietlenebb lény minden élő lény között.” Okvetlenül ennek igazságát érzi a főnn említett külföldi diva, azért nem száll le olympusi magaslatáról az interjú profán közelségébe.

Mióta az emberiség, nem pedig csak a színészet a legmagasabb ideáalom, mióta nem tartom kötelességemnek mindenáron és erővel egyetlen érdekesnek látszani, azóta nincs lámpalázam az interjúk alatt. Nem félek olyan embernek látszani nappali viselkedésben, a milyennek az Isten megteremtett; sőt mióta tudom, hogy nem kell csodabogarát csinálnom magamból, igen örömmel beszélgetek minden felebarátommal, az ellen-ségeimmel is. Nem félttem tőlük sem a tudásomat, sem a tudatlanságomat. A hol az én tudásom véget ér, ott kezdem én a kérdezősködést és a látogatás végével kvittek vagyunk.

földmives-ember ne csak akkor szerezhesen utbaigazítást, ha Pestre felrándul, ami mindig költséges multság és a legtöbb esetben fölösleges is, mert az iroda nemcsak a személyesen jelentkezőket és nemcsak folyamatban levő ügyekben támogatja a földmivest, hanem a tájékoztatásra szorulónak levélbeli megkeresésére is kimerítően válaszol.

Teszem fel, ha valaki vincellériskolába, vagy kertészeti tanfolyamra akarja adni fiát, de nem tudja, hol van ilyen iskola, vagy tanfolyam és mik a felvétel feltételei? Vagy mondjuk például, hogy valaki fiatal gyümölcsfákat, vagy szőlőkarókat szeretne olcsón beszerezni, de nem tudja a módját, hogy és miképpen fogjon hozzá, hogy ezt elérhesse?

Hiszen a földmivélségi miniszterium ügykörebe ezer és ezer olyan dolog tartozik, a miről jó volna bővebb tudni, de eddig nem állott módunkban a dolognak könnyen utána járni.

Azt hisszük, kevés olyan földmives van, a ki nem tudná, hogy Darányi földmivélségi miniszter a gazdák sorsának megkönnyítése kedvéért hasznos tudnivalókat (pl. a fatenyésztésről, a nemes fűz termeléséről, a mezőgazdaságra ártalmas rovarok elleni védekezésről, a gazdasági munkások és a gazdasági cselédek törvényéről, az országos gazdasági munkás és cselédpénztár-ról stb.) a nép nyelvén tudós szakferfiakkal megíratta és ezen ismertető füzeteket ingyen oda ajándékozza az érdeklődőknek.

Azért hozzuk fel ezt, mert tudjuk, hogy ezeket a hasznos és könnyen megérthető utmutató könyvecskéket a földmivesek tudakozó irodájától is meg lehet kapni.

A midőn ezeket megirtuk, az a gondolat adta kezünkbe a tollat, hogy jó lesz, ha a földmives népből minél többen tudomást szereznek erről az üdvös intézményről, mert biztosra vehető, hogy hálával fognak ezen sorokra gondolni, ha valamilyen ügyes-bajos dolgukban a tudakozódó irodához fordultak, a melynek, ha levelet ír az ember, ez a pontos címe: Földmivesek tudakozódó irodája Budapest, V., Országház-tér, földmivélségi miniszterium II. emelet.

Alkalmilag okos dolog lesz igénybe venni és magunkat sok lóts-futástól megkímélni.

A farsangról.

Carne vale! Ezzel köszönti az olasz vízkereszt ünnepén a farsang első napját. Fura észjárás ugyebár, hogy valaki arra készülődik „no most kimulatom magam istenigazában“ és nagyokat sóhajt közbe-közbe, de meg van a magyarázata. Ismerik bizonyára Tell Vilmos meséjét. Nos ez a derék úr jókedvűen fütüreszett, a mikor a legmagasabb hegyekre kapaszkodott fel nagy ügygyel-bajjal, ám ha völgynek vitt az útja, egyszerre csak lelohadt a kedve és könnyes szemmel gondolt — az újabb kapaszkodóra. Szakasztott ilyen az olasz ember gondolkodása is; előre látja a hét sovány esztendő, s ez teszi keserűvé a jókedvét. „Isten veled hús!“ Carne vale!

Most, hogy a farsangról esik szó, hadd mondok el egyet-mást a történetéből. A legtöbbben lati eredetűnek tartják és az aranykor boldog emlékére rendezett ősrégi néptünetekből a szaturnáliákból származtatják, míg mások a római „dies februatae“-kon tartott luperkáliákban keresik a mi Karnevalunk őst. Ha azonban a farsangi szokások természetét vizsgáljuk, valószínűnek kell tartanunk, hogy az egész céció kampániai származású és valami Paculla Annia nevű polgár honosította meg Rómában, úgy Kr. e.

Akkor még nem lehetett olyan közkedvelt dolog mint manapság, különben aligha következett volna meg érte közönséges utonálló gyanánt a megismertetője. Igaz, hogy a farsangi estélyeknek akkor még a neve se volt valami szalonképes, valamint hogy álarcot sem tisztán azért viseltek,

hogy egymásközt evődve mondassák: „Ismerlek szép maszok.“ Nem ám. Ezek a bacchanaliák — ez volt a neve — később valahogy sógorságba keveredtek a szaturnáliákkal, de hogy, hogy nem, nagyon lezüllöttek. Nero idejében már mint undok kicsapongások és fajtalan tobzódások napirenden vannak és elterjednek egész Közép-Európában. A kereszténység csupán óriási küzdelmek árán bírja ezeket az orgiákat a mai álarcos bálók nivójáig emelni, de bárhogy szeretné is nem tudja teljességgel kiirtani. S bizony, ha úgy végig nézünk egy álarcos menetet Madridban, Sevillában, Nizzában, Achenben, vagy akár Párizsban, amint a boeufgras után tolong az a sok dominó meg maszok, a villámfényben úszó boulevardokon akaratlanul is Dionysos jut eszünkbe a maga kíséretével. Mintha csupa szatir, szilén, fann, fauna, nimfa, driád és bacchausnó kavargogna előttünk örült tarkaságban. Micsoda kép?! Olvasták e a „Quo vadis“-t? Emlékeznek az Agrippa-tó ünnepére? Ilyen lehetett az.

Párizsban a Louvre galériájában ott lóg a többi közt Rubens művészi vászna a „Kermesse flamande.“ Megáll előtte egy szellemes francia úr s elnézi jó sokáig azt a duhaj, örülten bujálkodó, részeg paraszt csoportot, ami ott a képen a falusi búcsút ábrázolja, majd ártatlan arccal fordul oda a szomszédjához s kérdi:

— Ugyebár ez a farsangot ábrázolja?
C' est le Carnevale? Jó mulatást! Pl.

Ujdonságok.

Az új évfolyamban.

A Nyitramegyei Szemle az új esztendővel XVII-ik évfolyamát kezdte meg.

A hirlapok életében elég nagy idő ez ahoz, hogy valamely lap gyökeret verjen a közönségben s ezzel fenállását szilárdá és bizossá tegye.

Lapunk a gyökérverés folyamatán régen túl van. Olyan olvasó közönséget csoportosított maga körül, mely bármely vidéki lapnak jogos büszkeséggel alkothatná. A hozzánk időről-időre érkező levelek tanubizonyosága szerint lapunk olvasóközönségének a köre olyan széles, melynél szélesebbet szerény vidéki sajtóírás keretei között már nem is igen lehet várni.

Bármily megtisztelő reánk nézve ez a körülmény. Őszintén megvalljuk, hogy lapunk olvasottsága mellett sem vagyunk képesek az anyagi gondoktól szabadulni, mert a lap előfizetői számára nézve nagyon, de nagyon mögötte maradnak az olvasók számának.

Pedig lapunk első sorban az előfizetők díjaira van utalva. Ez a mi fő bevételi forrásunk. A másik lenne a hirdetések rovata, ebből azonban számtalan olyan hirdetést kell kizárnunk, melyek lapunk keresztény erkölcsi irányával nem egyeztethek össze. Ez a rovat ennél fogva nálunk nem nagy rubrika s még ennek is a jövedelmező erejét csökkentik az a körülmény, hogy hirdetéseink — régi szokás alapján — nagyon olcsók.

Azzal a kéréssel fordulunk tehát olvasóinkhoz, a kik lapunk keresztény irányával, politikai, társadalmi és közgazdasági törekvéseivel egyetértenek, támogassák lapunkat azzal az egyetlen, ideális eszközzel, mely a hirlapi függetlenséget biztosítja, a hirlapírói tisztességet védi és óvja: előfizetéssel. Nem a szerkesztőség tagjainak tesznek ezzel szolgálatot, a kiknek a szerkesztésből egy fillérenyi hasznuk sincs, hanem a katolikus szellemű sajtónak, a melynek sikerét olvasóközönségünk bizonyára épp úgy a szívén viseli, mint akár maga a szerkesztőség.

Tudósítókhoz is kell egy két szót szólnunk. Mindenekelőtt hálásan köszönjük nekik a lapunk iránt eddig tanusított érdeklődést, a hirszolgálat körül kifejtett ügybuzgóságukat s azt a pontosságot és készséget, melylyel a vidék nevezetesebb eseményeiről a szerkesztőséget értesíteni szívesek voltak.

Ennek a készséges, szíves jóindulatnak lapunk

irányában való tanusítását a jövőre is kérjük. Hálával fogadunk minden fontosabb személyi, politikai, közgazdasági, közigazgatási és egyleti hírt, minden mozzanatnak megírását, mely a nagy közönségnek egyik vagy másik rétegét érdekelheti. A közgazdasági tevékenységnek, mely a gazdalkörökben és a szövethetetekben folyik, kész-örömet tágasabb teret is szánunk lapunkban.

Alljunk össze mindnyájan s egyesült erővel dolgozzunk anyaszentegyházunk és édes hazánk javán. A dolgozó társadalomé a jövő.

Isten velünk!

Nyitrán, 1909. jan. 6. án.

A NYITRAMEGYEI SZEMLE
szerkesztősége.

Kitüntetés. X. Pius pápa Szecsánszky János trencsénrakói esperes-plebánost a lateráni vitézrend lovagkeresztjével tüntette ki.

Eljegyzés. Dr. Maly Ferenc fumei főgymnasiumi tanár eljegyezte Pfliegel Gizike kisasszonyt, Pfliegel János trencsenteplénczi fürdőgondnok és neje Cziegler Antónia leányát.

Hymen. Rudnói és divékujfalusi Rudnay Egyed, Rudnay Bela volt hontmegyei főispán és székesfővárosi főkapitány és neje nemes Birly Ilona fia e hó 19-én vezeti oltárhoz a Szent István bazilikában szabolcsi Polyák Margitot, szabolcsi Polyák Bela és neje szül. eichkróni báró Eichler Klára leányát.

Kinevezések. A király Klausberger Károly zászlóst a m. kir. honvédség tartalékában a nyitrai 14. honvédezedtől a trencsényi 15. honvédezedre hadnaggyá; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Kovács Róza oroszvári róm. kath. okleveles tanítónő a felsőmotesiczi állami elemi népiskolához rendes tanítónővé; a trencsényi törvényszék elnöke Csernák József nyitrai törvényszéki napidijas szolgát az illavai járásbírószághoz hivataloszává nevezte ki. — A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök a privígyei adóhivatalhoz Novoczky Antal nagybicscei, a somorjai adóhivatalhoz Tocsék Jenő somorjai elsőosztályú adóhivatali ellenőrököt másodosztályú adóhivatali pénztárnokokká; a vármegye főispánja Soóky Camilló a privígyei járásba beosztott szolgabíró tiszteletbeli főszolgabíróvá; Koronthály Lőrinc vágújhelyi köz- és váltó ügyvédet pedig vármegyei tiszteletbeli ügyészé; Peták Mihály, Winter Ferenc és Polcsek Dezső nyitrai törvényszéki írnokokat az igazságügyminiszter törvényszéki irodatiszteké nevezte ki.

Áthelyezés. dr. Galgóty Oszkár az érsekújvári állomásfőnökség tisztviselője, további tanulmány céljából, a külszolgálat elsajátítása végett Budapestre, a balparti üzletvezetéshez; Békei Ilona felsőmotesiczi állami elemi iskolai tanítónő a körösmező bíróvölgyi állami elemi iskolához helyeztetet át.

A nyitrai nagyobb papnevelő-intézet kormányzója, Kútvaszer István kanonokot Bende Imre püspök a kormányzói állás alól saját kérelmére felmentette s utódjává dr. Bartossik Antal kanonokot nevezte ki. A felmentést a megyés püspök meleg hangú levélben adta a volt kormányzó tudomására, melyben elismeréssel emelte ki az intézet körül szerzett érdemeit. Kútvaszer István erre a főpásztori elismerésre teljes mértékben tette magát méltóvá, mert azalatt a csaknem 30 esztendőre terjedő hosszú idő alatt, melyet az intézetben különböző alkalmazásban eltöltött, szíves jóindulatával, szolgálatkészségével és nagylelkű jótékonyágával úgy az intézet előjárói és tanárai, mint annak növendékei iránt is olyan rokonszenves modort és bánásmódot tanusított, melylyel mindenkinek a tiszteletét és nagybecsülését vívta ki. Az intézetbe 1879 ben került, mint karkaplan, 6 év múlva, 1885-ben vice-rektorra neveztetett ki, mely állásban 21 esztendőt töltött, míg 1906-ban kanonokká és intézeti kormányzóvá neveztetett ki. Eleteknek javát tehát az intézetben élte le, jóakarató gondoskodással közreműködve az intézet fokozatos fejlesztéséhez, melyet a viszonyok parancsoló kényszere tett szükségessé. Tevékeny része volt minden üdvös munkában, előjáró társainak dolgát, gondjait, a hol csak lehetett, megkönnyíteni, a körülmények kedvezőtlen alakulásából származó bajokat orvosolni törekedett. A közcélok anyagi és szellemi támogatásában is olyan példát nyújtott, melyet bátran tűzhet szeme elé

mindenk, a kinek az Isten a jövevényre módot adott és a kit erre az élethivatása is lelkiismeretben kötelez. Ilyen működés után elmondhatjuk a távozott rektorról, hogy nem csak életének, hanem szívének a javát is az intézetre áldozta. S ez az emlék maradandó lesz. — Utódja dr. Bartosik Antal, f. h. 7-én foglalta el állását.

Kérelem. A *Katholikus Népszövetség* nyitri szervezetének vezetősége felkéri mindazokat, a kik az alakuló gyűlés alkalmával, vagy utólag taggyűjtő íveket vettek magukhoz s azokat eddig be nem szolgáltatták, kegyeskedjenek ngos. *Mihály József* apátkanonok urat a belépett tagok számáról mielőbb értesíteni, a gyűjtőívek sürgős betérjesztésével.

Változás az egyházmegyei főtanfelügyelőségben. A nyitri egyházmegye főtanfelügyelője *Mihály József* apátkanonok előre haladottabb korára való tekintettel állásáról lemondott s a megyés püspök a lemondást elfogadta, kifejezést adva ez alkalommal teljes elismerésének és köszönetének azon sikeres munkálkodás felett, melyet a volt főtanfelügyelő az egyházmegyei iskolai ügy érdekében évek hosszú során át kifejtett. Midőn *Mihály József* 1893 okt. 1-én főtanfelügyelővé kinevezetett, új ösvényre kellett lépnie. A főtanfelügyelői intézmény a nyitri egyházmegyében addig ismeretlen volt. A szervezés első stádiumában az új intézmény kettéosztatott olyképp, hogy a püspökségnek trencsén- és nyitramegyei részei külön-külön kaptak főtanfelügyelőt s a trencsénmegyei rész *Mihály József*nek jutott, a ki 1901-ben bold. *Markovics János* halála után a nyitramegyei részt is átvette. Az új ösvény nehézségeit színtelen legyőzhetetlenné tette az a körülmény, hogy az egy olyan mezőre vezetett, melyen rögtörő munkát kellett végezni. A kor igényei az egész vonalon változást követeltek, alkalmazkodást sürgettek, mód, rendszer és tantervek tekintetében, fejlesztést kívántak úgy az iskolaépületek szempontjából, mint a tanerők és ezek anyagi viszonyainak terén. Számos helyen rozoga kunyhó volt az iskolaépület, tantermeknek csúfolt sötét, füstös, túlszűfolt szobákkal, a tanítói lakások viskók, diploma nélküli s parasztagyában járó tanítókkal, vagy diplomás emberekkel, a kiknek ellátása nyomorúságos volt, jövőjük bizonytalan, kétségbeesett. *Mihály József* nem rettent vissza a nehézségektől, járt, faradt, agitált, tervezett, kért, sőt ha kellett, követelt is, egy percre sem tévedt szem elől a feladatot, a melyre vállalkozott, az egyházmegyei iskolai reorganizálását. Működésének sikeréről, lelkes ügyszeretetének eredményéről beszéljenek a következő adatok. Az 1893—1903-ig terjedő tíz év alatt *hatvanegy* új iskola keletkezett, 42 iskola pedig a törvény kívánalmainak megfelelően bővített, mely célokra 777,016 koronát fordítottak. A következő öt évben, 1903—1908 ig *tizenhárom* új iskola épült 139,190 kor, költséggel, 7 iskola pedig átalakított, a mely célra 12 ezer koronát kellett fordítani. Ezekbe az összegekbe nincs beszámítva *Bende Imre* püspöknek közel kétszáz ezer koronás nagy adománya, melyből a nyitri *Imre*-intézet és a moconoki leányiskola épültek; nincs beszámítva *Buzalka Antal* 120,000 koronás alapítványa, melynek a gerencséri leányiskola közzöni létét, hasonlóképpen *Blundel*, szül. *Uzsovits Ludovika* 28,000 koronás adománya, melyből a könyöki iskola és óvoda létesült. Ezekhez az adatokhoz úgy hisszük nem kell kommentárt fűzni. A ki ennyit tudott alkotni, annak az alkotásaira elég rámutatni, hogy mindenki lássa azt a lelkiismeretes szorgalmat és fáradhatatlan buzgóságot, melylyel elvallalt kötelességét teljesítette. Az Isten áldja és jutalmazza meg érte, de legyen jutalmat az egyházmegye őszinte és mely halálában is!

Utódjává a megyés püspök dr. *Bartosik Antal* kanonokot nevezte ki.

Új csillagkeresztes hölgy. *Mária Jozefa* kir. herceggasszony palini *Inkey Józsefné* bárónának, szül. nagyapponyi *Apponyi Teréz* grófnőnek a csillagkeresztrendet adományozta.

Új évi üdvözlés. A helybeli m. kir. pénzügyigazgatóság fogalmazási, számvevőségi és kezelési tisztikara, valamint a helybeli kir. adóhivatal tisztviselői, végül a pénzügyi tisztviselők f. e. január 1-én d. e. tizedfel órákor *Tagányi Nándor* pénzügyi tanácsos vezetésével testületileg megjelentek *Orel Géza* pénzügyi tanácsos, mint az igazgatóság vezetője előtt, hogy atyai jóindulattal párosult szigorú, okos és céltudatos adminisztrációjának, intakt jellemének és széleskörű tudásának ismeretében az évforduló alkalmából szívből jövő, őszinte szerencsekívánataiknak kifejezést adjanak. A hatalmas testület

vezetője és ünnepi szónoka nem leplezhető meghatottsággal és keresetlen, igaz szavakkal tárta fel az ünnepelelt előtt a tisztviselők szíveit, melyekben a szeretet, tisztelet és hála érzelmei honosodtak meg az ünnepelelt előtt legkivált azon öt hónap óta, a mióta az igazgatóságnak élén áll. Nem akarja — úgy mond — az ünnepeleltnek jeles egyéni tulajdonságait és bokros érdemeit felsorolni, mert hisz azoknak az egész hivatalnoki kar és a társadalom minden rétege tudatában van. Ez alkalommal csak azt kívánja hogy a legközelebbi idő alatt végleges főnöküknek egy szívvel, lélekkel üdvözölhessék. Az ünnepelelt elerzékenyülve mondott hálás köszönetet a ragaszkodás tüntető megnyilvánulásáért, elismeréssel adózván a tisztviselői kar fáradhatatlan munkásságáért és a tapasztalt odaadó támogatásért. A magunk részéről annál szívesebben ragadjuk meg az alkalmat arra, hogy lapunk hasábjain az ünnepeletről megemlékezzünk, mivel *Orel Géza* neve nyolc évi ittletének ideje alatt minden szigor dacára nemcsak a tisztviselők szívvel, hanem egyéni kvalitásai révén az egész vármegye és város közönségének elismerésével is összeforrt.

Aranymisés papok. Az esztergomi egyházmegyének 7 áldozópapja éri meg ez évben aranymisését. Köztük van gróf *Pongrácz Adolf* val. püspök, vágyhelyi prépost, a ki 1859 ben október 13-án szentelt fel áldozópapá Scitovszky *János* hercegprímás. Gróf *Pongrácz Adolf* aranymisés jubileumát barátai és tisztelői nagy fényvel készülnek megünnepelni.

A vármegye közigazgatási bizottsága folyó hó 12-én d. e. 10 órákor gróf *Wilczek Frigyes* főispán elnöke alatt ülést tart.

Bucuszó. Önagyméltósága kegyes főpásztorom folyó hó 3-án kelt m. leiratával ismételt benyújtott kérelmemre engem 1893—1908. dec. 31-ig viselt főtanfelügyelői állásom alól kegyesen fölmenteni méltóztatott. Működésemet kezdete tehát abba az időbe esett, midőn az 1868. évi 38. t. c. 10. §-ában a hitvallásos iskola ellen lerakott aknák a szabad verseny bódító s hamis frázisa alatt már javában dolgoztak, népünk a vagyonai tönk szelén, tanítóink lekiicsinyelve az elkeseredés végső fokán állottak. Rozoga viskók helyébe törvénykövetelte díszes iskolaépületeket emelni, foszlányokban álló és éhező népet áldozatra buzdítani, elkeseredett és nyomorgó tanítók lelkébe ambíciót önteni, a hitvallásos iskola ellen megrögzött elfogultságot eloszlatni, számtalan fondorlat, ámitás és erőszak ellen folyton résen lenni, azt ellensúlyozni nem volt könnyű feladat. És hogy így áldatlan viszonyok között iskolai ügyünk mégis föllendült, azt azon főt. papársaim s azon tiszteletreméltó tanítóink jóindulatú támogatásának köszönhetem, kikben mindig megvolt a hivatásos kötelességtudás, lelkiismeret és eszményi ambíció. Fogadják ezért mindnyájan a leghálásabb köszönetemet. A még sok helyen fönálló hiányokat csak nagyobb áldozatkészség, buzgóbb helyi felügyelet és munkakérv lesz képes helyrehozni. Ahhoz mindnyájunknak adjon a jó Isten egészséget, erőt és kitartást. Kelt Nyitrán 1909. évi jan. hó 6-án. *Mihály József* apátkanonok.

A nyitri főgymnasium köréből. *Horváth Sándor* főgymnasiumi igazgató hosszabb ideig tartott betegségből felépülve átvette az igazgatói hivatal vezetését. *Szabó János* tanár, kegyesrendi áldozópap betegség folytán ideiglenesen felmentetett a tanári teendőktől s üdülés végett *Abbaziába* utazott. *Benes István*, betegségből meggyógyulva, megkezdte tanári működését. *Sarmaságh Géza*, a ki néhány hét előtt *Ikából* visszaérkezett, Nyitrán tölti szabadságidejét. *Miklóssy Ferenc* *Szabó János* helyett a tandíjpenzek kezelésével bízott meg.

Adomány. *Bende Imre* megyés püspök úr Önagyméltósága a keresztény nevelésnek teljessé tételére és a helyes socialis érzék nevelésére alapított rajeczi kath. ifjúsági kör céljainak istapolására 100 koronát ajándékozni méltóztatott, mely kegyes adományért ez úton is leghálásabb köszönetet fejezi ki *Chilkó Pál*, egyleti elnök.

Bende Imre püspök a keresztény socialis együlethez. Emlegettük már, hogy az új év alkalmából *Bende Imre* püspök a nyitri ker. socialis egyesületnek 200 koronát adományozott. Ez alkalommal elismerésének is kifejezést adott, a következő levélben:

Nagyságos és főtisztelendő Kanonok és elnök úr! Mivel átérezem, hogy a keresztény socialis egyesületek, midőn a felkorbácsolt szenvedélyeket a keresztény hit erejével fékezni, a kiélesedett ellentéteket emberséges és

igazságos módon megoldani igyekeznek, — a legfontosabb vallásos, hazafias és társadalmi missiót teljesítik, a Nagyságod vezetése alatt álló socialis egyesületet munkájában istapolandó az új év alkalmával kétszáz koronát teszek át az egyesület pénztárának gyarapítására. Egyébiránt főpásztori áldásom mellett maradok Nagyságodnak odaadó atyja az *Urban Imre* püspök.

Új évi üdvözlések megváltása. A nyitri keresztény nőegyesület javára új évi üdvözlések megváltása címén *Kardos Géza* 2 kor. *Dr. Munels Lajos* 2 kor. *Dr. Bartha Ignác* 2 k. *Tombor Kornél* 2 kor. *Özv. Miklóssy Józsefné* 1 kor. *Névery Ignác* 1 koronát adományoztak.

Kirendelés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Michna* Mihály ideiglenes nyugdíjazott miavai állami elemi iskolai tanítót a türkősi állami elemi iskolához rendelte szolgálatára.

Egyhuzamban való tanítás a nyitri főgimnaziumban. A nyitri főgimnazium tanári karának fölterjesztésére a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter megengedte, hogy az előadások a nevezett gimnaziumban egyhuzamban tartassanak. Nyitrán különben ez az újítás nem ismeretlen. A felsőbb leányiskola volt az első, mely ez előtt két hónappal az egyhuzamban való tanítást intézetében meghonosította.

Gvadányi emléktáblája. A Gvadányi lovas generális emlékére a rohoi templomban emelendő emléktáblára vonatkozó szerződést a vármegye *Dankó József* németprónai születésű szobrászművészszel megkötötte s a 2600 kor.-ra rúgó költséget az ezen célra eddig eszközölt gyűjtésből és a közművelődési alapból fogja fedezni.

Esperesi beiktatás. A zsolnai kerület újonnan kinevezett esperesének, *Blazsek Lajos* harmatosi plebánosnak ünnepeles beiktatása mult hó 29-én ment végbe. Az installációt a megyés püspök úr önagyméltóságának meghagyásából *Turcsák József*, deményi esperes-plebános végezte. A beiktatásra a kerület papsága — úgyszintén többben más kerületek papjai közül is — a harmatosi plebániára rendkívüli kerületi gyűlésre jöttek össze. Az installáló esperes megnyitván a gyűlést, lendületes latin allokucióban üdvözölte az új esperest s őt, mint ilyen kerületi papságának bemutatta. Majd az összes papársakhoz fordult, különösen egyetértésre és összetartásra buzdítván őket, mint a melyek első sorban az egyház papságának kell hogy erejüket képezzék. Erre az új esperes *Blazsek Lajos* ugyancsak latin nyelven megköszönte az üdvözlést, s arra kérte kerületi papársait, fogadják őt testvéri szeretetükbe és támogassák jóakarattal együttműködésükkel hivatalos dolgainak végzésében. A beiktatásnak eme szorosan vett hivatalos részét magyaros vendégszeretetről tanuskodó diszebed követte, melyen sok világi úr is részt vett, s amelyen az új esperest lelkes tőzstokban éltették.

Dicsérő oklevél. A F. M. K. E. folyó hó szept. 3-án megtartott közgyűlése a zsolnai Irgalmas Nővérek vezetése alatt álló tanintézetnek a magyar nyelv sikeres tanításáért, illetőleg a magyar szellemnek társadalmi uton való terjesztéséért az egyesület dicsérő oklevelét szavazta meg; az oklevelet mult hó 22-én adta át az intézetnek az egyesület megbízottja *Kosztka Mihály* kir. tanácsos és várm. tanfelügyelő zártkörű ünnepség keretében.

Farsangi krónika. A m. kir. államasutak *Érsekújvári* műhelyének dal- és zeneegylete folyó hó 6-án az Arany Oroszlán-szálló dísztermében hangversenyyel összekötött zártkörű táncvigalmat rendezett. A hangversenyen a műhelyi vegyes zenekar több szép darabot adott elő. *Ketykó Béláné* kuplékat és dalokat, *Völgyi Ferenc* monológokat adott elő. Nagy hatást keltett *Sarasate* „Zigeunerweisen“ hegedű szólója, melyet zongorakísérettel *Wagner József* egyleti karmester játszott el, szokása szerint bravúrosan.

A nyitri kath. kör mult szombaton folyó hó 9-én tartotta első nagyobb szabású táncvigalmat, melyet hangverseny előzött meg. A mulatságról bővebben lapunk jövő számában.

Érsekújvárott január hó 16-án Szanatorium estély lesz a *József* kir. hercegről nevezett Szanatorium-Egyesület javára. Az egyes számok próbái már naponta folynak. Belépti-díj személyenkint 2 korona.

A váralja utca csatornázása. Régóta húzódik a Váralja utca csatornázásának az ügye. A december 29-én tartott törvényhatósági közgyűlés jóváhagyta a városi képviselő testület-

nek azt a határozatát, melynek értelmében az említett utca nyílt csatornákkal, úgynevezett folyókakkal látandó el, mivel a föld alatti csatornázás, melyet a tisztí főorvos közegészségügyi szempontból sürgetett és a melynek célszerűségét nem lehet tagadni, aránytalanul nagy költséget hártana a városra s éppen ezen pénzügyi nehézség miatt a rendezési munkálatot hosszú időre halasztaná el, már pedig nyilvánvaló köztisztasági érdeke az az egész Váraljának, hogy ez a mind- eddig elhanyagolt városrész is végre a közegészségügyi szempontoknak megfelelő rendezés elő- nyében részesüljön.

Köszönetnyilvánítás. Bende Imre megyés püspök úr Ó Excellenciája a nyitrai kath. betegsegélyző egyletnek 50 kor., báni kath. legényegyesületnek 100 koronát adományozott, a miért ez úton is kifejezik legmélyebb köszö- nőtük az említett egyletek vezetői.

A néppárti Klub kültagjai közé léptek az elmúlt év folyamán: dr. Kolnár István Budapest, báró Billot Nándor Pozsony, Bulla György Alsókubin, Tassy Kárpoly Ujpest, dr. Unger Richárd, dr. Imrey Lajos Budapest, Seyler Károly Bajcs, Svarba József, ifj. Csávósy Béla Bu- dapest, Bulla Antal Gyula, dr. Kiss Aladár, Bu- dapest, gróf Somssich Ödön Ipolyszécsényke, Szegh Dezső Budapest, Murin Mátyás Zsolna, Zuudl Péter Kalocsa, Machovics Ferenc Pilis- szentistván, Galluer Ferenc Budapest, Farkas Kálmán Csáktornya, dr. Csepela Lajos Ózd, Tóth Imre, Viosz Béla Budapest, Brix Ödön Trencsén, dr. Pados Gábor Veszprém, ifj. Kerekes Géza, dr. Battlay Dezső, Huber János Budapest, dr. Rédey Gyula Veszprém.

Adakozás. A érsekújvári esperesi kerület plebánosai és káplánjai a Flenger-féle leányne- velő-intézet internátusára 1000 koronát adtak össze, a mi annál elismerésre méltóbb, mert néhány hónap előtt ugyanazok, a katolikus sajtó- egyesület céljaira 1118 koronát áldoztak. — Ha mindenütt az országban ilyen volna az áldozat- készség, beh szépen fel lehetne virágoztatni rövid időn belül a kath. sajtót és az összes katolikus intézményeket.

A galgóczi Casinó tisztújítása. A galgóczi Casinó 1908. december hó 17-én tartotta évről közgyűlését. Polányi József elnök megnyitó beszédében kiemelte, hogy a Casinó vagyoni álla- pota örömdetesen javult. Miután a tisztikar megbízatása lejárt és a közgyűlés a felmentvényt megadta, a tisztújítás megejtetett. Elnök lett: Polányi József, alelnök: Boross Sándor, pénztár- nok: Szrnecz János, könyvtárnok: Balla Mózes, jegyző: dr. Tarján Károly, háznagy: Frideczky Timóth. Rendes választmányi tagoknak megvá- lasztottak: dr. Tersztyánszky Géza, Weinberger Jakab, Sztopka Kegyes, Fodor József, Ronchetti Rezső, Szvoboda Károly, Vermes Arthur, Sándor Géza, Szívós Gyula és Lázár Lajos, pótválaszt- mányi tagok lettek: dr. Katona Sándor és dr. Szilárd Simon.

Tolvajok a szállodában. A helybeli Schiller-szállodában a napokban nagyszabású lopás történt, melyről maga a szálló tulajdonosa tett jelentést a rendőri hatóságnál. A feljelentés szerint e hó első napján ismeretlen tettesek éjnek idején betörték a szálloda folyosójára s onnan 8 pár cipőt, sok ruhaneműt s egyéb holmit ellop- tak. A károsult vendégek a tulajdonoshoz fordul- tak a szenvedett kár megtérítése végett. — Ugyan- ezen időben, valószínűleg ugyanazon tolvajok, Gür- telmsmidt cukrász lakásán is jártak s onnan szintén nagyobb mennyiségű ruhaneműt tüntettek el. A rendőrség nyomozza a valószínűleg több tagból álló s jól szervezett betörőbandát.

A vármegyei tisztviselők új lak- pénze. A belügyminiszter a magasabb lakpénzek utalványozása tárgyában valamennyi vármegyei törvényhatósághoz rendeletet bocsátott ki, amely- ben a következőket rendeli el:

Azon összegek számszerű megállapítása és kiutalványozása, amely összegekre a vármegyék- nek a lakpénzek felemelése és rendezése követ- keztében az államkincstárral szemben igényük van, nagyobb előmunkálatot igényel és így a vár- megyei alkalmazottak csak hosszabb idő eltelte után kaphatnák kézhez a törvényhozás által ré- szükre engedélyezett magasabb lakpénzt. Hogy ez a késedelem a vármegyei alkalmazottak érdekeiből lehetőleg elkerülhető legyen, utasítom a várme-

gye alispánját, hogy a vármegyei alkalmazottak részére, az állomáshelyeikre nézve a ministeriumi rendeletben megállapított lakpénz és az eddig él- vezetett lakpénz között mutakozó és az 1908. év negyedik lakbérnegyedétől kezdve mostanáig ese- dékessé vált többleteket a háztartási alap terhére utalványozza ki, folytatólagosan pedig az eddig élvezett lakpénzeket szüntesse be és a miniszte- riumi rendelet értelmében járó magasabb lakpén- zeket tegye folyóvá. Amennyiben az utalványozás a háztartási költségvetés összhitelének keretében nem volna teljesíthető, úgy e címen a költségvetés végösszegén túlmenő utalványozásra a vár- megye alispánjának az engedélyt megadom.

A főszolgabírák utiátalványának emelése. A belügyminiszter leiratot intézett a vármegyék törvényhatóságaihoz, a melyben közli, hogy a járási főszolgabírák utiátalványát a leg- utóbbi állami költségvetésben megállapított hitel- összeg emelése következtében az eddigi 1000 ko- ronáról 1400 koronára emelte fel 1908. évi január első napjától kezdődőleg. Együttal utasította a vármegyék alispánjait, hogy a folyó évre eső többletet visszamenőleg egy összegben, a jövőben pedig megfelelő részletekben folyósítsák.

Meglopott szerkesztő. A Ny. F. Hir- lap felelős szerkesztőjének, Deák József hírlap- írónak káptalanutcai lakásáról e hó 2-án egy igen értékes, aranyból való s drágakövekkel kirakott nyakkendőjét, több divatcikket és egyéb kisebb berendezési tárgyakat ismeretlen tolvaj ellopott. A rendőrség nyomozza a helyi viszonyokkal nagyon jól ismerős tettest.

Épületes fogadás. Folyó hó 2-án Léván bizonyos Kubik András nevű téglamunkás nagy- szabású fogadásra szánta boldogtalan fejét. Neve- zett napon este munkástársaival egy ottani korcs- mába tért s miután a szesz már némi jókedvre hangolta, megállapodott társaival abban, hogy ha fél liter rumot a korcsmárosnak kifizetnek, ő azt egy hajtásra megissza. A virtuskodó fogadás vége az lett, hogy mikor a fogadó az első kortyot le- nyelte, összeesett s erős gyomorgörceiben segít- ségért kiáltott. Az ijedelemtől hirtelen kijózanod- ott társai csakhamar segélyt nyújtottak neki, mire sikerült őt hazaszállítani lakására. Ezzel természetesen a hősködés is befejezést nyert.

A törvényhatósági alkalmazottak nyugdíjviszonya. A honvédelmi miniszter az állami és a törvényhatósági alkalmazottak nyug- díjviszonyosságának szabályozásáról szóló 1907. évi LIX. törvény cikk 1. §-ára való hivatkozással a székesfővároshoz intézett leiratában kimondja, hogy miután a katonai szolgálat állami szolgálat, ennél fogva a törvényhatósági szolgálatba köztel- lenül át lépő igazolványos altiszteknek a tényleges katonai szolgálatban eltöltött idejük akkor, amidőn törvényhatósági szolgálatukból nyugdíjaztatnak, leszámítandó.

A perpatvarkodók mulatsága. Klenkó Katalin és Bilszki Tamásné helybeli la- kosnők már régóta feszült viszonyban éltek egy- mással. A mult hét egyik napján végre elhatá- rozta egyikük, hogy leszámol gonosz szomszédjá- val s bosszuját úgy vélte méltón kitölteni, hogy egy fadarabbal bevette ellenfele valamennyi ablakábláját. A megbosult asszony ekkor ha- sonló eszközökhöz folyamodott és mit tehetett egyebet, azonképen kilyukasztotta derék szom- szédnője ablakait. Szeget szeggel...

Kínai levél. Tóth Ernő magyar lazarista missionárius érdekes tartalmu levelet küldött a kínai lazarista missiók fíradhatatlan pártfogójához és jötevőjéhez Illés Ferenc szombathelyi nagypré- posthoz Uancsu tartomány Wenchow nevű szék- városából, ahova az apostoli helynök által legutóbb disponáltatott. E leveleiben Tóth Ernő értesíti jötevőjét arról, hogy aug. 20-án foglalta el Wen- chowban új állomáshelyét. Uancsu tartományban 5 millió lakosa van. A keresztények száma 7000. Ezek is mindenfelé elszórva laknak a tartomány- ban. A legtávolabb eső hívó 2 heti járásra lakik. A hithirdetésben és tanításban 70 katechista se- gíti azt a 7 missionáriust, akik e tartomány lelki gondozását végzik. Uancsu tartományban a laza- rista missio egy szent Gyermekeségi árvaházat is tart fenn, a melyben a pogány szülők által ke- gyetlenül kidobott gyermekek felneveléséről gon- doskodnak. Az árvaházban 100 gyermek van jelen- leg. Sok megtérést lehetne várni itt, ha a szegény hithirdetők szellemi s anyagi támogatásban része- sülnének a kívánatos mértékben. Kevesen vannak a hithirdető apostolok. Valóban áll itt is az evan-

geliumi ige: bőséges az aratás, de nincs hozzá elegendő munkás. Három európai és négy kínai benszülött kath. hithirdető végzi a rengeteg nagy lelki s testi megerőltetéssel járó munkát. Majd mindennap hívják a hithirdetőt az utolsó kenet feladására, s ez mindig 3—4 napot vesz igénybe. Nemsokára irgalmas nővérek fognak az árvahá- zokba érkezni. Az érdekes levél hálanyilatkozáttal végződik a nagyprépost iránt.

Megbokrosodott lovak. Strauss Lajos bérkocsitulajdonos lovai szerdán valami nesztől megijedtek s a Tóth Vilmos-utcán végigvonszolták maguk után a könyű kocsit. A járókelők ijede- len kívül nagyobb baj nem történt. Az elvadult lovakat egy rendőrnek sikerült megállítani

Az árvaszék államosítása. Buda- pestről írják nekünk, hogy a megyei és városi árvaszékek államosításának ügyével a legkomo- lyabban foglalkoznak a belügyminiszteriumban. Sőt már valamennyire kész is az új törvényter- vezet, mely az árvaszéket a vármegyék és váro- sok kezelésé alá kiveszi. Az új törvényjavaslat megszünteti a hagyatéki bíróságokat és azok helyébe az árvaszékekkel összesítve új hivatalt szervez. Hír szerint a javaslat még a mostani ülésszak folyamán tárgyalásra kerül s így egy év leforgása alatt az árvaszék mindenütt az állam kezelésébe megy át.

„Betöréses lopás“. Ezen a címen hird- adtunk arról, hogy Korga István alsóöröskényi földműve-gazdához ismeretlen tettesek betörték s nagyobb lopást követtek el. A csendőrség és rend- őrség együttes nyomozása most hosszas kutatás után kiderítette az épületlen lopás részeseit, Krá- már István, neje és Erzsébet nevű huga alsóörös- kényi lakosok személyében. A náluk ismételtlen megejtett házkutatás során különben egy régebbi bűnük is napfényre került. A lopásokból üzlet- szerűen élő család pincéjében megtalálták még azon tárgyak egy részét is, melyek a november hónapban Kaproncai Bálint molnoshelyi szőlőből eltűntek. A terhelő adatok súlya alatt Kramár István vallani kezdett s fentiekben kívül még négy társat említett. A további nyomozási eljárás folya- matban van.

Apró hírek. Dec. hó 24-én Dr. Szu- lyovszky Dezső zabori villája közelében egy kö- rülbelül 20 évesnek látszó földmunkás külsejű férfit találtak, holtrészegen feküdvén egy árokban. Minthogy a szerencsétlen munkás a nagy hideg miatt a megfagyás veszedelme fenyegette, a hely- beli rendőrhatalóság intézkedése folytán beszálli- tották a város házára. — A nyitrai rendőrség mult vasárnap előállította Danis Sándor és Kud- rik László lukácsi kőborcigányokat lopás gyanúja miatt. Megmotozásuk alkalmával náluk bűnjelre nem találván, egy napi elzárás után mindkettő- jüket tolong uton eltávolították a városból. — Gal János pogrányi lakos kaptos fővel ballagott a mult heti szombaton a Tóth Vilmos-utcán ke- resztül. Mikor egy rendőr garázda viseleteért rendreutasította, még ő vette a dolgot zokor s hogy annál nagyobb legyen a dicsősége, goromba kifakadásokkal támadt a rendőrré. Előállították. — Mult hó 29-én ugyancsak részegségből támadt kihágás miatt elővezették a rendőrségre Bá- novszki Pál molnosi lakost, kit zárkabüntetésének kiállása után szabadon bocsájtottak.

Vörös észjárás. Tudvalevő, hogy We- kerle Sándor miniszterelnök nem régen ország- szerte nagy meglepetést keltő lépésre határozta magát, a mikor kiváló szociálpolitikai gondosko- dását azzal vélte betetőzni, hogy a fővárosi lakás- nyomor enyhítésére Budapest területén hateres munkáslakást épít államköltségen. A kellemes hír még most is egészen más világításban tünteti fel a kormányt a szociáldemokráciától elvadt munká- sások előtt, mint ahogy őket a párt hivatalos organuma informálta a kormány szándékai felől. Azon körülmény, hogy a munkásság akkor, más szemmel kezdte nézni a törvényhozás működését, nagyon fájta a pártadót szomjazó vezéreknél, meg- változtatták tehát taktikájukat s tücsköt bogarat hoztak fel a tervezett munkásházak felépítése ellen. Ujabbán — egyéb téma híján — ismét kárhoztató vélemények jelennek meg a hivatalos lapjuk hasábjain, melyek panama ízű keverékbe szeretnék sodorni a munkásházak ügyét. Nem hisszük, hogy a józanabb munkáselem felülne eme erőltetett eszmecsereinek s így előre látható, hogy az inaszakadt erőlködés, mely tényleg a foszlas- nak indult pártromokat célozza egyesíteni és meg- erősíteni, csak parányi sikerrel is végződne. Mindenesetre jellemző, hogy a talaját vesztő párt vezetői anyagi előnyeik biztosítására még a leg- áldásosabb intézményeket is sötét színben adják

be a naiv munkásságnak. Ugy tudjuk, hogy a nyitrai keresztény szociális egyesület is érdemben foglalkozik munkaházak emelésének kérdésével. Bizton reméljük, hogy közönségünk teljes rokonszenvével találkozhat a praktikus gondolat s eszméi mielőbb valóra válik.

Fráter hangverseny Nagypolcsányban. A zsenialis huszárcapitány dalköltő, a legújabb kor hegedőse, szeretetreméltó ézenességgel tett eleget a nagypolcsányi Erzsébet-negyed elnöke Keviczky Lajosné úrnasszony kérésének, hogy nevezett egyet anyagi és erkölcsi céljait előmozdítandó, egy általa kitűzött időben hangversenyt rendezzen. A hangverseny összes számainak, az egész estélyt Fráter Loránt fogja kitölteni s így az ellátogató közönségnek ritka élvezetben s egy hamisítatlan Fráter-estben leend részük. Eddigi megállapodás szerint a Fráter-hangverseny január 14-én lesz a „Korona“ vendéglő nagytermében.

Felhívás könyvkiadókhöz. A Szent-István-Társulat a közel jövőben egy nagy hiányt igyekszik helyrehozni: kath. tanítói könyvtárjegyzéket állít össze és ad ki. A könyvtárjegyzék menél teljesebbé tételé céljából most felkéri a könyvkiadókat, valamint a magánkiadókat, hogy alkalmasnak vélt kiadványaik egy-egy példányát szíveskedjenek ingyenesen és lehetőleg haladéktalanul megküldeni a Társulat igazgatósága (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 22.) címére ki azokat bírálatra fogja kiadni s ha alkalmasak, az esetben az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács által jóváhagyott hivatalos könyvtárjegyzékbe felvételi és közrebocsátja.

Fővárosi látványosság. Fővárosi látványosság számba megy Budapest a Kossuth Lajos utcában a Petőfi Társaság kollierje. A szép briliánsokkal ékes tárgyat a Petőfi sorsjáték főnyerője kapja. Értéke 25,000 korona. Tekintettel a húzás közelségére kérjük, hogy a sorsjegyeket mielőbb rendeljék meg. *Egy sorsjegy ára egy korona.*

A vasárnapi munkaszünet. A vasárnapi munkaszünetről szóló törvény január havában az ipartanács elé kerül s ott fogják elbírálni azokat a kivánásokat, a melyek a vasárnapi munkaszünet életbeletetése előtt mindenfelől felhangzottak. A horvát országos kormány közjogi szempontból gördített akadályokat a törvény megvalósulása elé. Hosszas tárgyalások után sikerült elhárítani a törvénynek ezt a legfőbb akadályát, úgy, hogy most már Horvátországban sem okoz nehézséget a vasárnapi munkaszünet életbeletetése. Az ipartanács januárban tervezett tárgyalása után a vasárnapi munkaszünet hamarosan a megvalósulás stádiumába jut.

Kiadásra szánt erdei fagyvak. A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy a folyó év őszén az erdőbirtokosok által gyűjtött és eladásra szánt erdei fagyvakról a m. kir. földművelésügyi miniszterium jegyzéket készített, a mely az eladható fagyvak mennyiségéről, az egységárról és a birtokosok lakhelyéről szóló adatokat tartalmazza. A szóban levő jegyzék betekinthező a kamara titkári hivatalában.

Rokonok háborúsága. A földmives népnél a rokon kötelek sokszor párját ritkító ellenségeskedésnek sokott kútforrása lenni. Egy felőnyi ingatlan jutalek fölötti vita olykor a legszerecsétebb kimenetellel végződik. Az alanti eset, bár eredményében atlag a normálisnál is alacsonyabb fokon áll, az atyafiságos torzsalkodásnak szintén szomorú képet mutatja. A napokban Csávo, nyitrai megyei községben, Csicsmanecz Ádám ottani lakos csekély örökresz miatt összeállított unokatestvérével, Csicsmanecz Pállal, mely veszekedés elintézésékepen az előbbi úgy fejbe verte egy furkósbottal unokaöcsését, hogy rajta súlyos testi sértést ejtett. A bűnügy hivatalosan is a bíróság elé kerül.

Rablás hivatalos helyiségben. A vágsellyei csendőrs jelentése szerint, az ottani járásbírósi épület egyik irodájába meg a mult hó végén eddig ki nem nyomozott tettesek betörték s onnan a berendezés teljes szetszórása után mintegy 50 korona értékű holmit elloptak. A lopás színhelyének felforgatott volta, az ajtózárok feltörése az erőszakos behatolás mellett bizonyítanak, a mellett előre megállapítható, hogy a betörést csak a helyzettel teljesen ismerős egyének követték el. Érdekes a dologban az is, hogy állítólag nők volnának elsősorban gyanúsítva. A csendőrség serényen folytatja a nyomozást.

Sikkasztó végrehajtó. Szkladányi József, a ki előbb Nyitrán, azután Szenicezen volt végrehajtó, mult hó 27-én sikkasztással vádolva állott a nyitrai kir. törvényszék előtt, mely Szkladányit hivatalbéli sikkasztás büntette helyett csupán sikkasztás vétségében mondta ki bűnösnek és egy havi fogházbüntetéssel sújtotta.

Garázdá katona. Folyó hó 2-án a helybeli honvédezdred őrzárata letartóztatott egy Palkó Mihály nevű közös közlegényt a Schlesinger-féle korcsmában, a miért a diszes vendégekkel valósgos háborusdít kezdett. Nevezett a znamai közös huszárezrednél szolgál s az ünnepek alatt Nyitrán tartózkodott szabadságolást folytán. Másnapra a znamai ténparancsnokság táviratilag kérte a letartóztatott azonnali bekiserését, mivel a szabadságidejét is önkényelműleg meghosszabbította.

Késelő leány. Király Mária, a nyitrai színháznál alkalmazott jegyszédő, újév napján kést rántott szóváltás miatt Farkas Mihály színházi szolgára. A csetepaté frappans befejezésű mély vágást ejtett a szolgál karján, mire előállították s kihallgatás után szabadon bocsájtották.

Gyilkos tél. Mindjárt három olyan esetről számolhatunk be egyszerre, melyekben a tél hidege végzetes szerepet játszik. *Bélapataka* község határában még december hó végén egy őszszegemberedett férőhullára akadtak a járókelők. A bélapataki csendőrség a nyomozás során kiderítette, hogy megfagyás esete forog fenn, mivel a tetemen külső erőszak nyomai nem észlelhetők. Ezen tényállást az orvosi vizsgálat is megerősítette. A szerencsétlen véget ért ember 90 év körüli aggyastán, szemolenci illetőségű s Pekár Józsefnek hívják. — A másik felgyógyulással végződött megfagyás a közeli Üzbég községben történt. Balkó Mihály földmives az Üzbég felé vívó országot hajtott szekerevel, miközben hogy a csipős északi szél elől meneküljön, ledőlt a szekerbe magukra hagyva a lovakat. A megmondolatlan ember ezen állapotban úgyszólván felholtra fagyott, mignem a lovak maguk megállottak a ház udvarán. A hozzátartozóknak csak nehezen sikerült őt életre kelteni. Gondos ápolás alatt áll. — Az utolsó, szintén felgyógyulással járó eset, az esztergommegeyi Tóth község közelében történt. Bizonyos Leithesz Anna nevű sültői asszonyt találtak az országút mellett árokban, félíg hóval beborítva. Beszállították a község-házára, hol ápolás alá véve sikerült őt az életnek megmenteni.

Bolgár vadorzók. A felsőköröskényi határföldeken hétfőn délután, a környék egy részét bérlő bolgár termelők orvvadászatot rendeztek s számos nyulat ejtettek el rövid idő alatt. Hatóság közbelépésre a lőtt vadat és 7 darab vadászfegyvert kiszolgáltattak a rendőrségnek, mely kihallgatásukat a napokban tartotta meg. A kihágás bűnével elsősorban Marin Dankof, Simeon József és Mand Dankof vannak terhelve, mint felbújtók.

Tűzeset gondatlanságból. Márton Adolf hid utcai szatócs pincéjében a mult hét végén vigyázatlanságból eredő tűz keletkezett. A tulajdonos ugyanis, miközben a pincehelyiségben foglalatokodott, meggondolatlanul égő gyertyával közeledett egy terpentinolajat tartalmazó hordóhoz, mely hirtelen kigyulladt s a pincében levő összes készlet — mintegy 200—250 kor. értékben — elhamvadt. A házbeliiek a tűzoltóság segítségével csakhamar elejét vették a pusztító elem tovatörjedésének. A kár biztosítás folytán megtérül.

Megkerült lopott tárgyak. Még e hó 1-én történt, hogy Varga Lukács üzbégi urasági kocsis hintőjáról a Langer-féle korcsma előtt ismeretlen tettes egy értékes lábszákot és lópokrócot elemelt. A rendőrség nyomozása eredményre nem vezetett mindaddig, míg Kobilinszki János üreghi-uti lakos a lopott holmikat el nem hozta a városházára, azzal a kétes kijelentéssel, hogy azokat lakása előtt az utcán találta. Nem nehez kitalálni, hogyan került a két lopott jószág közel egy hét múlva a megtaláló kezébe.

Hirdetmény. A nyitrai iparos továbbképző tanfolyamon az „üzleti fogalmazásból“ a f. évi január hó 15-től kezdődőleg két hónapra terjedő tanfolyam nyitattik az iparos mesterek és segédek részére. A tanfolyam előadója Halmay János pénzüzetési titkár. Az előadások hetenként kétszer két-két órában esténként fognak megtartatni. A tanfolyam tananyagát képezi az ipari életben előforduló legfontosabb ügy- és okiratok, továbbá az üzleti levelek fogalmazása, munkaadó

és munkás közti szerződéses viszony, a váltó, szabadalom, hatóságok, posta, cheque, forgalom, távirat, tehorszállítás, az ipartörvény és végrehajtására vonatkozó rendeletek, betegsegélyző pénztár ismertetése. A beiratkozás a városi mérnöki hivatalban (Városház, I. em. 6. sz.) történik, ahol felvilágosítás is adatik. Nyitra, 1909. évi január hó 3. *Gyulai Mihály*, ipari továbbképző tanfolyam ideigl. vezetője.

Hirdetések a „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ számára igen jutányos áron felvétetnek Nyitrán, Huszár István úr könyvkereskedésében.

Színház.

A szinpad köznapiság sablonját, melyben kevés kivétellel eddig részünk volt, némileg megakasztotta a „Cyrano de Bergerac“ bemutatása, szép számú közönséget gyönyörködtetve a nézőtérén. A lét titkainak mélyében kutató drámák színre hozatala annál nagyobb rokonszenvel találkozhatik színházlátogató közönségünk részéről, mert — már az eddigi gyér alkalmakból is következtetve — a szintársulat főbb tagjai elismerten amúgy is e téren képesek elsősorban nagyobb művelzetet nyujtani. Meggyőzőtt bennünk erről korábban a „Sasfiók“, „Salome“ stb. elsőrendű sikere, míg újabb tapasztalatunk is o mellett látszik bizonyítani. A címszerepben Szabó Ferenc elhamarkodottságtól, minden kiérezhető erőfeszítéstől és gyakorlatlan mozdulattól menten, de külsőleg mindjokban nyilvánuló lelki átérzéssel adta a férfii jellem bázulatos tetteirejét. A figyelmet magával ragadó Cyrano — általa személyesítve — mély benyomást gyakorolt a kedély komolyabb elemeire, amit azon osztatlan, az egyes jeleneteket meg-megszakító ünneplő tetszés is mutat, melylyel a publikum a kiváló tragikus színész alakját övezte. Sikerben és ünneplésben méltó részese volt neje *Hervai* Erzi, ama kor gyermekének képében, mikor a jellembeli, lelki tulajdonságok mérlege döntötte el a férfi értékét. A két főszerep ilyen kiforrt erők kezében a tökély vonalmával hatott. Nem fukarkodunk szükségtelenül a dicsérettel s azért az elismerés hangján szólunk a társulat fiatal, de művészi sikerben máris kitűnt két tagjának *Fehér* Artur és *Kelemen* Pálnak szinpad előnyeire. Mindkettőjük komoly s mégis eleven fellépése felülemelkedik az egyhangúság unalmas sféráján, biztos nyomon haladva az igazi művészet magasabb nivója felé.

Az előadások összhangját, a publikumra gyakorolt hatás méreteit s így az általános siker erejét tekintve, nem kevesebb jóindulattal nyilatkozunk a *Három pár cipő* és *Szép Heléna* szini beállításáról. *Rátkai* Sendor, *Szentés* János és *Stoll* Béla megszokott és mindenki által kedvelt képességei teljes mértékben szolgálták feladatukat. Zajos tetszéssel kísérte a nézőtér mindkét darabban különösen *Tarnai* Leona fellépési kiválóságait s énekesszámai művészi értékét, sűrű tapsokkal honorálva egyuttal az elsőben *Szalai* Rózi és *Pazi* Margit megnyerő játékát. Külön kiemelést érdemel *Nagy* Gyula, az idahégyi királyi pásztor hálás szerepében. Hangjának tisztasága és emelkedő ereje ezuttal is fényesen beigazolódott s nyugodt harmóniába simult megjelenése szerénységével. Irodalmi fontosságot e darabok egyikének sem lehet tulajdonítani s különleges céljukat, a t nulságos szórakoztatást is, csak viszonylagosan érik el, amennyiben t. i. pusztán a megnevetetésnek olykor émyelőtő terére szorítkoznak. Az első még az életből ellesett, de kevésbbé hihető módon leirt jeleneteket kíván drámai formába önteni, míg az utóbbi absolute nem emelkedik az elfogadhatóság mértékére, még parodisztikus alakban sem.

Találón nyilván erkölcsi kozmopolitizmusnak is nevezhetők az ujkori irodalmi szellem azon elfajulását, mely a haladás előbbrevitelét pártütő módon a minden téren szükségelt tekintély korlátainak elvetésével véli előmozdítani. Ennek az iránynak mintegy végső kifejlését jelzik a napjainkban annyiea divatos és a destruktív társadalmi áramlatoknak lépten nyomon mutatóköző visszasságaira emlékeztető termékek, felölve mindazon őstermészetieknek nevezett emberi gyarlóságokat, melyekkel az érzékiség kérdésének napirenden tartását célzatosan a művelődés fejlesztési követelményei közé szeretnék bevalasztani. A cél érdekeit számtalan válogatatlanság eszköz szolgálja, s megszületnek az olyan eszmekörű művek, mint *A három feleség* alanti tákolmánya. Amilyen szabadon választja az író ilyenmő darabjai megírásánál az eszközöket, olyan

mellőzéssel, sőt megvetéssel illeti az írói kellekek legelmebb sajátosságait, mint a lélektani absurdumok kerülését, a rendelkezésre álló anyag művészi feldolgozását s különösen az izlés finomítását, nemesítését. Különben az érintett cél elérése ezeknek szemmel tartásával merőben lehetetlen is. A színi reprodukció alaki értéke fölött ítéelve, ezen est hasonlóan kielégíti a kényesebb igényeket, melyekre előbbi tapasztalataink feljogosítanak. Külön csak két szereplőt említünk meg. **Várdi Ede** tehetségéről szólva méltán dicséretünknek adhatunk kifejezést, mivel most nyertünk először alkalmat tehetségét nagyobb horderejű feladat megoldásában kiismerni. Szabatos, jól átgondolt fellépése, vonzó modora érdemessé tesz olyan szerepekre is, melyekhez összetettebb képesség kívánatik. Mint nagyon ügyes és tanult táncosnő, kitűnő társalgó, de ez idő szerint még gyakorlatlan, szórakozott és bizonytalan megjelensé, énekhangjaiban is eléggé kifogásolható verbeli színésznő mutatkozott be ismételt **Fenyvesi Olga**, mindazonáltal szép reményekre jogosítva varakozásunkat. Minél hosszabb gyakorlat, minél alaposabb megfigyelés s a feladat átérzése ezen muló hibák eloszlatására a legajánlatosabb orvosság. **H.**

Irodalom.

A Jézustársasági Szentek és Boldogok tisztelete.

Életrajzok, áhitatgyakorlatok és oktatások. II. kiadás. Irta: Pámer László Jézustársasági áldozópap. A kaloccai főegyházmegyei hatóság jóváhagyásával és a Jézustárs. előjáróság engedelmével Kalocsa, 1908. — E cím alatt jelent meg díszes kiállításban egy könyv, melynek célja, hogy a Jézustársasági Szentek és Boldogok tiszteletének terjesztése által mindazoknak, a kik kezükbe veszik, lelki üdvére válják. A könyvet először 1891-ben Gonzaga sz. Alajos jubileumának emlékére adta ki a szerző. Az első kiadás csakhamar elfogyott; többek felszólítására most a II. teljesen átdolgozott és tetemesen bővített kiadást bocsátja közre.

Áldásos munkát végzett a szerző, midőn művében nemcsak mindazt közzé tette, a mi a Jézustársasági szentekre és boldogokra vonatkozik, hanem egyszersmind azon eszközökkel is megismertet minket, a melyek tökéletesedésünkre szolgálhatnak. Melegen ajánljuk e könyvet mind az egyházi személyeknek, mind a világi híveknek is. — Alig van szerzetes rend, a mely alapítása óta annyi üldözést szenvedett volna, mint Jézustársasága. Egész könyvtart lehetne összeállítani azon könyvekből és iratokból, a melyekben szent Ignácot a rend alapítóját és fiait ragalmazzák az egyház ellenségei. Innét van az, hogy gyakran a katolikusok is téves véleménnyel vannak e szerzetes rendről. Ha Pámer könyvét átlapozzák és jólelkűtettel olvassák, meggyőződnek arról, hogy nem lehet rossz az a fa, a mely oly bő és oly jó gyümölcsrel, annyi dicső szenttel és boldoggal örvendeztetette meg az anyaszentegyházat.

A könyv kapható: Jurcsó Antal könyvkereskedésében Kalocsán. Ára füzve 2-50 korona, 3.20 korona.

Reménységünk. Egész új alakban jelent meg a 14. évfolyamba lépő Reménységünk januári száma. A Reménységünk havi — 64 hasábos — folyóirat az Oltárszentség-imádás és Mária-tisztelet terjesztésére. Nagy súlyt fektet úgy a felnőttek, mint a gyermekek gyakori sz. áldozására. „Világzemle” rovata igen érdekes tartalommal jelent meg. Don Bosco életrajzát is fogja hozni ez év folyamán. Képei művésziessék. E folyóiratot melegen ajánljuk a nagyközönségnek és a pap-ságnak is. Ára egész évre 3 korona. Mutatványszámmal szívesen szolgál a Reménységünk kiadóhivatala Kiskunmajsa.

Boldog új évet kíván a „Kis Pajtás” 18 számában. Igazi újévi ajánló szám, telve eleven, kedves, hangulatos apróságokkal. Mindmegannyi kedvesnél-kedvesebb apróság. Ha a számot végig lapozzuk, jól esik látnunk, hogy ez az irány helyes a gyermek lelketének nemesítésében. A „Kis Pajtás” valláskülönbőség nélkül minden gyermek olvashatja; csak szepet jót tanul abból. Az újév alkalmával új előfizetést nyit az iskolaév (június) végeig 3 kor. 60 fill. előfizetés-sel. Legolcsóbb, mert az egész iskolaévre csak 6 korona. Bélyegekben is beküldhető. Megrendelhető: „Kis Pajtás” Budapest, VII. Thököly-út 16. címen. A most megrendelők az első felévi számokat is megkaphatják. Mutatványszámmal is küldenek.

10288./1908. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Nyitraváros képviselőtestületének 1908. évi 220. közgy. 9691. kig. sz. véghatározatával elrendelt, Nyitrán, Gyürki-utcában végzendő burkolati munkálatnak vállalati uton való biztosítása végett **1909. évi január hó 30-án délután 3 órákor** a polgármesteri hivatalban zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

A zárt írásbeli ajánlatok a kitűzött határidőig az iktató hivatalban (Városháza, I. em. 9. sz.) nyújtandók be, a melyekhez a vállalati összeg 5%-ának a városi pénztárnál történt letételéről szóló elismervény csatolandó.

A 2576 koronával előirányzott burkolati munkálat műszaki iratai és feltételei a városi mérnöki hivatalban (Városháza, I. em. 6. sz.) a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A városi hatóság fentartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlott árakra tekintet nélkül szabadon választhasson. Nyitra, 1909. évi január hó 2.

(P. H.) **Faschler Ferenc,** polgármester.

3. 1—1.

Legmegbízhatóbb cég!

Kitüntetve az Országos Ipar-egyesület nagy ezüst érmével.

SULGAN ANDRÁS
42. 48—52. OIPÉSZ
NYITRÁN, MEGYEHÁZ-U. 7.

Ajánlja a nagyérdemű közönség szíves figyelmébe modern berendezésű **nagy cipőraktárát**

Továbbá ajánlja **felsőréssz készítményeit és bőrkereskedését** a t. cipész-mester urak figyelmébe. Raktáron tart legjobb bel- és külföldi bőröket: angol bagaria, chevreau, box és borjubört stb., valamint az összes cipész kellékeket. Mérték utáni felsőrész kidolgozására különös gond fordítatik. **Vidéki megrendeléseket gyors és pontos kiszolgálás mellett eszközöl nagyban és kicsinyben. Érzékeny és hibásnövésű lábakra nagy figyelem fordítatik.**

Legmegbízhatóbb cég!

10286./1908. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Nyitraváros képviselőtestületének 1908. évi 218. közgy. 6065. kig. sz. véghatározatával elrendelt, Nyitrán építendő tűzoltószertár, mászóház, kocsis lakások és istálló épületnek vállalati uton való biztosítása végett **1909. évi január hó 30-án délután 3 órákor** a polgármesteri hivatalban zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

A zárt írásbeli ajánlatok a kitűzött határidőig az iktató hivatalban (Városháza, I. em. 9. sz.) nyújtandók be, a melyekhez a vállalati összeg 5%-ának a városi pénztárnál történt letételéről szóló elismervény csatolandó.

Az 52.460 koronában előirányzott építkezés tervei, költségvetése és vállalati feltételei a v. mérnöki hivatalban (Városháza, I. em. 6. sz.) a hiv. órák alatt megtekinthetők.

A városi hatóság fentartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlott árakra tekintet nélkül szabadon választhasson. Nyitra, 1909. évi január hó 2.

(P. H.) **Faschler Ferenc,** polgármester.

4. 1—1.

6279/908. szám.

Árverési hirdetmény.

Gondnokolt Árpás Annának **Kozel István** és neje Poszpis Anna elleni 3897 kor. 30 bl. s járulékai iránti végrehajtási ügyében a végreh. árverés

1. Salgó község 29. sz. betétében foglalt I. 4, 5 sor 1070. hrszámú „Klecssovsky” dűlőben levő szántó és közös legelőrész B. 14 15. alatt Kozel István és neje szül. Poszpis Anna nevében vezetett 2/4 részére 44 kor.;

2. a salgói 30. számú betétben írt I. 1—11 sor 496. 646. 647. 648. 649. 727. 769. 770. 948. 2000. 2149. hrszámú szántók és rétek „Nadcsesztu”, „Mocsár”, „Pri-

cigányok”, „Nadhumná Prelelni”, „Dole dolinú Precsna” dűlőben 13. 14. a. Kozel István és neje szül. Poszpis Anna nevében vezetett 2/4 részére 1631 kor., a salgói 30. számú betétben írt II. 1—2. sorsz. közös legelő rész B. 13. 14. alatt ugyanannak nevében vezetett 2/4 1 kor.;

4. a salgói 30. számú betétben írt III. 1—3 sor 1756. 1757. 1758. hrszámú „Druhá hora” dűlőben levő szántó, szőlő és kert, B. 13. 14. alatt ugyanazok nevében vezetett 2/4 részére 278 kor.;

5. s a salgói 390. számú betétben írt I. 1—3 sorsz. 146. 147. 193. hrszámú 39. házszámú beltélek B. 9. 10. alatt Hucsek János és neje Viresik Johanna nevében vezetett 1/8 részére 439 kor. megállapított kikiáltási árban elrendeltetett és ezek az ingatlanok az **1909. évi január hó 25. napján d. e. 9 órákor Salgón** a községhezán megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási ár 2/3 részét elérő vagy azt meghaladó áron eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 20%-át vagyis 8 kor. 80 fillért, 326 kor. 20 fillért, 55 kor. 60 fillért, illetve 87 kor. 80 fillért készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban bántapénzkép alulírott tkvi hatóságnál vagy kiküldött kezéhez letenni.

Az árverési feltételek a Nyitrai kir. törvényszék telekkönyvi irattárában és a Salgó község előjáróságánál tekinthetők meg.

A kir. tszék mint tkvi hatóság, Nyitrán, 1908. évi október 24-én.

(Olvashatlan) kir. tszéki bíró.

6. 1—1 P. H.

10065./1908. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Nyitraváros képviselőtestületének 1908. évi 234. közgy. 10065. kig. sz. véghatározatával elrendelt, Nyitrán építendő városi róm. kath. iskola bővítési munkálatának vállalati uton való biztosítása végett **1909. évi január hó 30-án, délután 3 órákor**, a polgármesteri hivatalban zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

A zárt írásbeli ajánlatok a kitűzött határidőig az iktató hivatalban (Városháza, I. em. 9. sz.) nyújtandók be, a melyekhez a vállalati összeg 5%-ának a városi pénztárnál történt letételéről szóló elismervény csatolandó.

A 41864 koronában előirányzott építkezés tervei, költségvetése és vállalati feltételei a városi mérnöki hivatalban (Városháza, I. em. 6. sz.) a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A városi hatóság fentartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlott árakra tekintet nélkül szabadon választhasson. Nyitra, 1909. évi január hó 2.

(P. H.) **Faschler Ferenc,** polgármester.

5. 1—1.

Két középiskolát végzett fiut tanulóknak felvesz Huszár István nyomdatulajdonos, Nyitrán.

Seilnacht József
= képfaragó, oltárpítő és aranyozó =
templom művészeti műterme
GALGÓCZ
(Nyitra megye).

Oltárok, szöszökek, keresztelő-kutak, szobrok és keresztúti állomások stb. izléses készítése. Régi oltárok átalakítása és diszítése. Vázlatokat és költségelőirányzatokat díjmentesen küldök. **Polychromikus festészet!** Mindennemű tárgyak minden alakban tirolai iparjelleg szerint.

Németprónai templom főoltára 1907. 149. 12—52.

Mielőtt
személy-, lezálog- v. építési
KÖLCSÖN 90. 84-52.
íránt intézkednek.
kérjen díjtalanul prospektust
MELLER L. EGYED
BUDAPEST
IX., Lónyay-utca 7.
Telefon: Interurban
46-31.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Gombárik István

úri és női fodrász

Nyitra, Tóth Vilmos utca II. sz.

Ajánlja a mai kor igényeinek teljesen megfelelő higiénikusan berendezett

díszes úri és női fodrász-termét.

Végez és raktáron tart mindennemű e szakmába vágó úri és női hajmunkát, úgymint hajbetétet, frizeteket, loknikat, frufrukat, egész és félpárokákat, hajfonatokat minden színben, női fésülést, haj- és szakálfestést, ugyszintén tyukszemvágást jutányos áron. 92. 31-52.

Vesz vágott és kifésült haját.

Előfizetéseket üzleten kívül is elfogad.

Minden előfizető a kiszolgáláshoz szükséges keféket, fésűket, hajport, bajuszkötőt, szivacsot s a többi tartalmazó fiókot kap.

Kifésült hajból fonatokat, loknikat s egyéb hajmunkákat a lehető legolcsóbban készít.

Ugyanott egy fiú tanoncnak felvételek.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Szőlőoltvány, amerikai és hazai vessző- eladási hirdetés.

A nagyméltóságú Földművelésügyi Miniszterium 60900/1896. számú szokványrendelete szerint válogatott első osztályú sima és gyökeres

Ripária-Portalis, Rupestris-Monticola és Vitis-Solonis

amerikai vadvessző, valamint ugyanily alanyokra nemesített, fenti rendeletnek mindenben megfelelő a legkiválóbb bor és csomog fajú

gyökeres fás és zöldoltványok úgyszintén **hazai sima és gyökeres vesszők** kerülnek nálunk ezen évben nagymennyiségben eladásra. 141. 13-26.

Badacsonyvidéki Szőlőtelep kezelősége
Tapolca (a Balaton mellett).

WEIGL ANTAL PAPI ÉS POLGÁRI SZABÓ NYITRÁN.

2. 2-52.

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel- és külföldi szövetekből álló raktárát, — valamint

férfiszabó-műhelyét,

melyben ugy egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát, úgymint téli és nyári öltözeteket, felöltöket, reverendákat, címádkát, muccumokat, biretumokat stb. izlésesen és pontosan készít.

Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

Himző-munkákra kiválóan alkalmas

Pfaff-varrógépeit

ajánlja **SZLÁVIK KONSTANTIN**
Nyitra, Plébánia-utca 4. szám.

A Pfaff-varrógépek — eltérőleg egyéb gyártmányoktól — **acél alkatrészekből** állanak az utolsó csavarig.

Erős anyagok feldolgozására, mint **ipari gépek** első helyen állanak. Tartósságuknál fogva hosszú időre szóló írásbeli jótállást biztosítok.

Javításokat elfogadok.
Árjegyzék ingyen.

Kiváló tisztelettel
Szlávik Konstantin,
mechanikus, optikus.

SINGER Co. VARRÓGÉP RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

NYITRA, VÁRMEGYEHÁZ-UTCA 15. SZÁM.

94. 34-52.

Ezen jelzéssel ismer-

hetők fel azon üzle-

tek, a melyekben a

SINGER-varró-

gépek árusítatnak.

Ezen jelzéssel ismer-

hetők fel azon üzle-

tek, a melyekben a

SINGER-varró-

gépek árusítatnak.

Óvjuk ezennel vevőinket leghatározottabban oly gépektől, melyek más kereskedők által „Eredeti Singer” név alatt ajánltatnak. Miután mi gépünket sohasem adjuk kereskedőknek, a más oldalról ajánlott „Eredeti Singer” gépek csak régi, használt, harmadik kézből beszerzett varrógépek lehetnek, melyekért nem garantálunk és az esetleges pótrészeket nem szállítunk.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

1. 52.

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.